

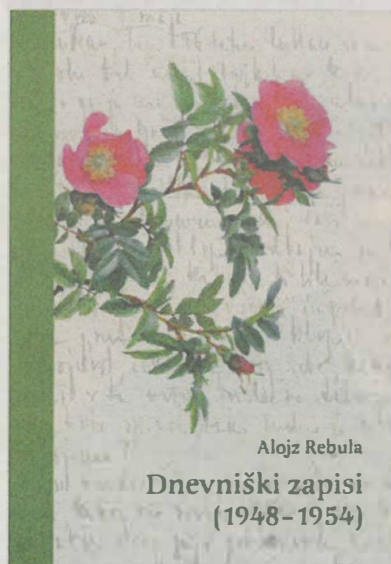
Vtisi ob branju Rebulovih Dnevniških zapisov

Zapisi, ki razkrivajo izjemen intelektualni vzpon, literarno dozorevanje in globoko duhovno iskanje

PIŠE
ADRIJAN PAHOR

Že na nedavni predstavitvi na Kostanjevici pri Novi Gorici je bilo jasno, da imamo opravka z izjemnim delom našega pisatelja Alojza Rebule, pa tudi bogato in ugledno omizje je potrjevalo, da gre za nekaj posebnega, nekaj edinstvenega. Številnemu občinstvu so namreč predstavili pisateljeve najnovejše, prvič izdane *Dnevniške zapise 1948–1954*. Radovednost za knjigo je v meni naraščala, potem ko sta o njej spregovorila pisateljeva hči Tanja Rebula in akademik Milčec Komelj, še posebno po pripombi Tanje Rebule, da so bili sorodniki v dvomu, ali so zapisi primerni za objavo ali ne, češ da je v njih veliko intimnih razmišljanj in pripomb. Ko me je pred dobrim tednom urednica celjskega Zvona povabila, da bi o dnevniških zapisih pisatelja iz Šempolaja napisal esej, sem knjigo moral prebrati tako rekoč na dušek. In nisem bil razočaran, pač pa ravno obratno ...

Prva ugotovitev, ki se ponuja že sama, je, da so včasih mladi izobražujoči vseučiliščniki, rojeni v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja, dozoreli

hitreje kot mi, morda zato, ker so bili drugačni časi, morda zaradi vojne, morda zaradi razlogov višje sile, zaradi katerih so se morali hitro postaviti na lastne noge. A tu ne mislim samo na ekonomsko neodvisnost posameznika, ampak in predvsem na intelektualno rast in splošno kulturo, ki sta daleč presegali tisto raven, ki smo jo mi dosegli trideset ali štirideset let kasneje, ko smo bili stari približno toliko kot oni. Približno tako, kot smo verjetno mi presegali v znanju tiste generacije, ki so se intelektualno oblikovale v sedemdesetih in osemdesetih letih 20. stoletja, da o današnjih (izjeme so vedno

dobrodošle) niti ne govorimo. V potrditev tega, o čemer zdaj pišem, je dovolj, da vzamete v roke omenjeno knjigo in preberete, s kakšnim intelektualnim potencialom je razpolagal mladi, štindvajsetletni študent klasične filologije na ljubljanski univerzi, naš Alojz Rebula. Ob branju smo prijetno presenečeni nad vrhunsko umetniško prozo mladega študenta iz Šempolaja in ob tem nas sploh ne motijo ne narečni in ne drugi pogovorni izrazi avtorjeve domače govorice. Knjiga, ki nas dobesedno potegne vase, je skupek pisateljevih mladostnih iskanj, dvomov, izbir, epohalnih odločitev, predvsem pa slavospev, visoka pesem ljubezni, ki jo je daroval svoji življenjski sopotnici Zori Tavčar. Dnevnik, ki ga je pisal z zavzeto predanostjo, predstavlja istočasno s pisanjem novel, izdanih leta 1956 v zbirki *Vinograd rimske cesarice*, nekakšno urjenje v izražanju v matemem jeziku, za katerega je bil prikrajan v šoli, v kateri je bil v času fašizma učni jezik italijanščina. Zdi se absurdno, neverjetno, da se je uril v slovenskem jeziku intelektuallec, ki nas je dvajset let kasneje kot profesor latinščine in grščine dobesedno fasciniral z izbrano slovensko govorico na klasičnem liceju v Trstu.

Šokantna je že sama informacija, kaj je mladi Rebula v najstniških in akademskih letih vsega prebral, svetovne in slovenske literature seveda, literarnih revij, v katerih krogih se je gibal, s katerimi literarnimi ustvarjalci, literarnimi zgodovinarji se je družil, kaj vse je že kot vseučiliščnik objavil. Da literarnih večerov in rednih obiskov ljubljanskega gledališča niti ne omenjam ...

V dnevniku izstopajo tudi Rebulova zaprisega ustvarjalnemu – literarnemu delu oziroma odločitev ali bolje potrditev v krščanstvu: njegovo bogoiskateljstvo je bilo v študijskih letih presunljivo, dinamično, a tudi problematično. Svoje duhovno poglobljanje v mistiko je usmerjal predvsem v iskanje Boga, ki ga je kasneje našel v krščanskem izročilu. Kljub temu bodo junaki njegovih literarnih del, ki so v bistvu njegov alter ego, nenehno iskali absolutno in zdvomili nad smislom trpljenja in smrti. Kristjan “po etiki, ne po dogmatiki”, kot se je definiral v dnevniku, bo našel smisel svojega nadvse razburkanega notranjega sveta v ustvarjalnem delu, ki bo postalo njegov življenjski smisel v simbiozi z ljubeznijo in krščansko vero. Skratka, knjiga, vredna naše pozornosti, vredna branja.